

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Noblaskolan Täby belägen i Täby
kommun med AcadeMedia Grundskolor AB som
huvudman.**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Noblaskolan Täby. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Noblaskolan Täby i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna får i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 28 oktober 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr2025:12294) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna kan utveckla idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Lärarna uppger att de vid inledningen av en arbetsprocess har en genomgång där de går igenom vad eleverna ska göra, visar olika inspirationskällor och att eleverna därefter får göra en skiss samt planera sitt arbete. En lärare ger som exempel att hen presenterar olika tekniker, visar elevalster eller produkter som hen själv skapat samt uppmanar eleverna att utgå från dessa men anpassa till deras egna idéer. I intervju uppger elever att de inom ramen för ett arbetsområde arbetar med samma tema men att de har frihet att välja vilket föremål de ska tillverka och hur den ska utformas. Detta framgår även av Skolinspektionens lektionsobservationer där elever inom ramen för ett projekt tillverkade olika föremål på temat förvaring. Såväl lärare som elever beskriver vidare i intervjuer att eleverna löpande får stöd i att pröva och ompröva olika tillvägagångssätt för att lösa en uppgift på. En elev berättar

exempelvis att hen tänkte göra ett täcke men senare ändrade sig och i stället gjorde en kudde efter samtal med läraren. Ett annat exempel är att en elev i materialinriktningen trä och metall ändrade metod efter att ha lyft sina tankar med läraren.

Lärarna ger eleverna stöd löpande och ger återkoppling under pågående arbetsprocess. I intervju uppger lärarna att de ger eleverna löpande återkoppling genom att ställa frågor till eleverna om arbetet eller föreslå olika alternativ. Elever uppger att lärarna löpande visar och instruerar hur eleverna kan lösa olika problem utan att lärarna för den skull tar över uppgiften. En elev ger som exempel att läraren kan uppmärksamma om elever stöter på problem när elever virkar och då visa eleverna praktiskt hur de ska göra för att sedan lämna över produkten till eleven igen. Detta bekräftas i en av Skolinspektionens lektionsobservationer då en elev i materialinriktningen textil behövde stöd med att spola undertråd. Läraren visade hur eleven skulle gå till väga och uppmanade eleven att prova medan läraren såg på och gav ytterligare råd.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande samt att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Lärarna berättar att eleverna får samma typ av uppgift men att de kan välja att utföra den på olika sätt. En lärare uppger att eleverna i materialinriktningen trä och metall exempelvis kan få i uppgift att göra en låda och att elever som ligger långt fram kan välja att göra en mer avancerad låda, medan elever som inte kommit lika långt kan göra en enklare variant. Ett annat exempel är elever som har extra behov av stöd i materialinriktningen textil får en individuell planering som bland annat innefattar en stegvis och extra tydlig instruktion samt möjligheter att repetera. Elever uppger även att det finns extrauppgifter att ta sig an om man klar fortare än planerat, som att tillverka enklare föremål. Vidare uppger lärare och elever i intervjuer att lärarna har höga men samtidigt rimliga förväntningar på eleverna och att det märks genom att lärarna har olika förväntningar utifrån elevernas kunskapsnivå. Elever berättar också att läraren uppmanar dem att ta sig an svårare uppgifter för att de ska utmanas. Därutöver uppger såväl rektorn som lärare och elever att eleverna får möjlighet att kombinera olika material samt vid behov gå emellan de båda slöjdsalarna. Detta framkom även under en av Skolinspektionens lektionsobservationer där ett par elever kom in under lektionen i inriktningen textil för att hämta material att använda i den andra materialinriktningen. I intervju beskriver en elev att hen har en kamrat som gjorde en pall av trä och en dyna av tyg. Ett annat exempel som en lärare

ger är att elever inom ramen för projektet i årskurs 9 har kombinerat tyg med läder.

Arbetsformerna varierar så att eleverna får möjlighet att samarbeta med andra elever för att dela erfarenheter och utveckla lärandet. Av samtliga intervjuer framgår att lärarna ser till att eleverna får arbeta såväl enskilt som i par och grupp. Elever ger som exempel att de i årskurs 7 får arbeta tillsammans med ett projekt i par eller grupp inom materialriktningen textil och att eleverna ska samarbeta under hela arbetsprocessen. Ett annat exempel som rektorn ger är att eleverna i årskurs 9 inom ramen för projektet på temat förvaring ska hålla presentationer för gruppen samt diskutera och bolla idéer med varandra. Rektorn berättar också att eleverna samtalar spontant med varandra om sitt arbete samt hjälps åt i vissa moment. Det framkom även under en av Skolinspektionens lektionsobservationer där två elever exempelvis hjälptes åt hålla en plywoodskiva när en tredje elev använde sticksågen. Ett annat exempel är två elever som tillsammans kontrollerade ett hyllplan med hjälp av ett vattenpass.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande reflekterar över arbetsprocessen och resultat tillsammans med lärare.

Lärarna ställer frågor löpande till eleverna och låter dem utvärdera och bedöma resultatet av sitt arbete. Elever uppger att lärare exempelvis får dem att reflektera genom att ställa frågor samt kommentera deras arbete under lektionen. En lärare berättar i intervju att hen brukar fråga hur eleverna själva tänker och att det sätter i gång en reflektion hos eleven. Av samtliga intervjuer och av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att lärarna uppmanar elever att med hjälp av reflektionsfrågor reflektera över sitt arbete i loggboken som skrivs i slutet av varje lektion. Lärarna uppger att de återkommande läser elevernas loggböcker och att det även förekommer att lärarna ger kommentarer i dessa. En lärare berättar att loggboken ingår i bedömningen och att det är ett sätt att se hela processen. Rektorn uppger i intervju att det förekommer att lektionerna innehåller gemensamma genomgångar där samtal om arbetsprocessen förs och att eleverna genom det får möjlighet att reflektera över sitt arbete. Elever uppger att de får reflektera över sitt arbete tillsammans med läraren då de har betygssamtal samt reflektera över slutprodukten i loggboken.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen endast i viss utsträckning ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material. Eleverna får dock kunskap om olika slöjdmetoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna ges till viss del möjligheter att fördjupa sina kunskaper om olika materials egenskaper samt deras påverkan på miljön. Av intervjuer med såväl lärare som elever framgår att det förekommer att lärare pratar med eleverna om olika materials egenskaper, ursprung och tillverkning, men att det sker i begränsad utsträckning. En lärare berättar exempelvis att de nyligen hade en genomgång där de bland annat pratade om hållbar utveckling, transporter och närproducerat material. Ett annat exempel som en lärare ger är att eleverna i materialinriktningen textil fick lyssna på en genomgång om processen från fiber till tröja ur ett hållbarhetsperspektiv. I intervju uppger lärare dock att de skulle behöva lyfta dessa frågor oftare i slöjdundervisningen men att tid saknas. I intervju uppger rektorn att det förekommer att läraren i materialinriktningen trä och metall pratar om olika träslag och deras egenskaper i samband med att elever tillverkar olika föremål, men att undervisningen inte går särskilt djupt in på frågor kring materialens ursprung eller tillverkning. Förvisso berättar ett par elever att de har fått se filmer om klädtillverkning och olika träslag i respektive materialinriktning, men i övrigt uppger elever att lärarna inte har pratat med dem om olika materials egenskaper, ursprung, framställning eller transport kopplat till ett hållbarhetsperspektiv. En elev berättar också att lärare i materialinriktningen textil har samtalat om tygets hållbarhet

kopplat till kvalitet men inte i relation till transport och tillverkning. Flera elever ger uttryck för att de inte har fått kunskaper inom detta område. Vidare framgår av såväl elevintervju som lärarintervju att undervisningen inte ger eleverna möjlighet att jämföra och välja olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön. En lärare uppger exempelvis att hen inte har pratat om miljöpåverkan i samband med att elever ska välja material. Ett annat exempel är att en lärare berättar att hen pratade med en elev om ett silkestyg men att hen inte lyfte in miljöperspektivet. I intervju uppger elever att de inte kan minnas att de har pratat mer fördjupat om materialens påverkan på miljön i slöjdundervisningen och att de heller inte pratar om hållbarhet då de börjar arbeta med ett nytt material.

Eleverna får kunskaper om olika slöjdmetoder som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda eller håller länge. Av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att lärare för samtal med eleverna om hur de ska göra för att framställa en hållbar produkt. En lärare pratade exempelvis med elever om hur de ska fästa tråd och tygband då de syr eller virkar för att det ska hålla så bra som möjligt. Ett annat exempel är att en lärare förde samtal med elever om ytbehandling av trä och hur bets och lack ska användas i arbetet. En lärare förde även en diskussion med en elev om vilket träslag som är lämpligt att använda till ben på en hylla. I intervju ger flera elever exempel på välgjorda, hållbara och användbara föremål de har tillverkat i slöjdundervisningen. Ett exempel är att en elev berättar att hen har tillverkat en fågelholk som nu är uppsatt och ett annat exempel är att en elev uppger att hen har gjort en skärbräda där träet behandlades för att den skulle bli mer hållbar.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön. Av samtliga intervjuer och inkommen dokumentation som Skolinspektionen har begärt in från huvudmannen framgår att eleverna får lära sig om återbruk i båda materialinriktningarna. Lärare och elever berättar exempelvis att återbruk finns med i ett projekt som eleverna i årskurs 9 arbetar med och att de inom ramen för detta ska använda minst ett återbrukat material. Lärarna berättar också att återbruk finns med som en del i projekt som eleverna i årskurs 7 och 8 ska genomföra. En lärare ger som exempel att eleverna i årskurs 8 arbetar med metall och då använder plåt som är återbrukat. Vidare uppger såväl elever som lärare i intervjuer att lärare i respektive materialinriktning pratar med eleverna om att använda det material som finns på ett klokt sätt för att

hushålla med resurserna. Elever ger som exempel att de får tänka kring hur de ska klippa i tyger för att det ska bli så lite spill som möjligt.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om materials egenskaper utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Av läroplanen framgår att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om förutsättningar för en god miljö och en hållbar utveckling och kunskaper om och förståelse för den egna livsstilen betydelse för hälsan, miljön och samhället.¹ Av kursplanen för ämnet slöjd framgår bland annat följande gällande hållbar utveckling. Slöjd innebär manuellt och intellektuellt arbete i förening vilket utvecklar kreativiteten och handlingsberedskapen samt stärker tilltron till den egna förmågan att hantera olika praktiska problem i vardagen. Detta är betydelsefullt för individens och samhällets utveckling och för att främja hållbar utveckling. Eleverna ska också ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Därigenom kan undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett miljömedvetet förhållningssätt.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna endast i viss utsträckning får en undervisning som fördjupar deras kunskaper om olika materials egenskaper. Genom att utforma en undervisning som synliggör olika materials egenskaper ur ett hållbarhetsperspektiv kan eleverna få en fördjupad kunskap och förståelse om hur olika material och metoder påverkar miljön.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ger eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om materials egenskaper utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

¹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

² Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever oavsett kön möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Rektorn berättar att elever i årskurs 7 och 8 arbetar i båda materialinriktningarna under olika terminer. I årskurs 9 arbetar elever i större utsträckning med egna och större projekt. Av inkommen dokumentation från huvudmannen framgår att det i slöjdgrupperna i årskurserna 7 och 8 är en jämnare könsfördelning medan det i årskurs 9 är en majoritet av flickor i materialinriktningen textil respektive pojkar i materialinriktningen trä och metall. Detta framkommer även under Skolinspektionens lektionsobservationer. Lärarna uppger i intervju att de vid terminsstarten i årskurs 9 samlade alla berörda elever och informerade om upplägget som bland annat innefattade att eleverna skulle arbeta med ett stort projekt samt gå mellan de båda materialinriktningarna. I intervju uppger elever att lärarna uppmanade dem att välja den inriktning som de ville jobba med under läsåret. En elev berättar att lärarna i samband med att de uppmärksammade den ojämna könsfördelningen i årskurs 9 pratade med eleverna om att de inte behövde följa det könstraditionella. Enligt eleverna uppmanade lärarna även några elever att byta materialinriktning för att få en jämnare könsfördelning. Rektorn uppger i intervju att hen är medveten om den något sneda fördelningen, men eftersom eleverna är fria att gå emellan inriktningarna och arbeta med en kombination av material från de båda så ses det inte som något större problem. Vidare framkommer i intervjuer med lärare och elever att eleverna får kombinera material från de olika materialinriktningarna. En elev beskriver exempelvis att hen gjort en fågel i metall som placerats på en träbit. Ett annat exempel är att elever använt metallbeslag när de tillverkat en luvtröja. Att eleverna får gå emellan

de båda materialinriktningarna framkom även under en av Skolinspektionens lektionsobservationer där ett par elever kom in textilsalen under lektionen för att hämta material att använda sig av i den andra materialinriktningen. I observationen framkommer även att de båda slöjdsalarna ligger i nära anslutning till varandra, vilket underlättar flexibiliteten.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna i begränsad utsträckning lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna samtalar sällan med eleverna om olika föreställningar om kvinnligt och manligt eller utmanar eleverna i deras val av material och metod utifrån ett icke-könstraditionellt perspektiv. Såväl lärare som rektorn uppger i intervju att rektorn har givit direktiv om att jämställdhetsperspektivet ska beaktas i slöjdundervisningen. Samtidigt uppger såväl lärare som elever dock att det inte förs diskussioner med eleverna om jämställdhet eller traditionella föreställningar kring kvinnligt och manligt kopplat till slöjdämnet. Lärarna berättar att de inte arbetar för att synliggöra könsmonster samt att de inte heller ser några behov av att lyfta dessa frågor i undervisningen. Förvisso berättar några elever att lärare kan lyfta att materialinriktningarna inte behöver kopplas till olika kön och att det händer att lärarna ibland uppmuntrar fler flickor att prova materialinriktningen trä och metall. Enligt elever har lärarna däremot inte tagit upp frågor som rör traditionella föreställningar om kvinnligt och manligt eller hur könsroller kan begränsa flickors och pojkars lärande och framtida val av utbildning och yrke. Därutöver uppger såväl elever som lärare att eleverna inte utmanas av lärarna att tillverka något eller prova en metod som traditionellt sett kan anses vara kvinnlig eller manlig, utan att alla elever förväntas göra liknande saker. Ett par elever berättar däremot att flickor och pojkar hjälper varandra i arbetet, vilket även framkommer i en av Skolinspektionens lektionsobservationer.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 2

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.³

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare sällan lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmonster, samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmanar eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.⁴

³ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁴ [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-04-15.

På Skolinspektionens vägnar

X Roger Persson

Beslutsfattare

Signerat av: Roger Persson

X Susanne Lindberg Åkerberg

Föredragande

Signerat av: Susanne Lindberg Åkerberg

I handläggningen av ärendet har även utredare Maria Levin deltagit.

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Noblaskolan Täby den 10 mars 2026. Besöket genomfördes av utredarna Susanne Lindberg Åkerberg och Maria Levin.

Skolenheten är en fristående skola verksam i Täby kommun med förskoleklass och grundskola, årskurserna 1–9. Förskoleklass och årskurserna 1–6 ingår inte i granskningen. På skolenheten går cirka 520 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁵

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁶ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.⁷

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.⁸

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.⁹

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.¹⁰ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

⁵ 26 kap. 20 § skollagen.

⁶ 1 kap. 4 § skollagen.

⁷ 1 kap. 5 § skollagen.

⁸ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

⁹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁰ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.¹¹

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹²

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

¹¹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹² Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹³

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹⁴

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹⁵

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁶

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹³ Ibid.

¹⁴ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁵ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁶ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.¹⁷

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹⁸

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁹ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.²⁰ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²¹

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

¹⁷ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁸ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

¹⁹ 2 kap. 9 § skollagen.

²⁰ 2 kap. 10 § skollagen.

²¹ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²²

²² Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.